

OTM DA “TA’LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI” FANINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O’QITISH METODIKASI

**Fayziyev Nozim Asfandiyorovich¹,
G‘abborov Ziyodullo Murodullayevich²**

*Samarqand davlat chet tillar instituti o‘qituvchisi¹
O‘zbekiston-Finlyandiya pedagogika instituti o‘qituvchisi²*

Telefon: +998(97) 9270612

e-mail: fayziyev@samdchti.uz

Annotatsiya

Ushbu maqolada bugungi kunda oliy ta’lim muassasalarida “Ta’limda axborot texnologiyalari” fanini o‘qitishda zamonaviy dasturiy vositalar asosida multimediali taqdimotlar yaratish va ulardan foydalanib dars mashg‘ulotlarini tashkil qilish va mustaqil ta’limni hamda baholash tizimini raqamli texnologiyalar asosida tashkil qilish masalalari muhokoma qilingan.

Abstract

This article discusses the issues of creating multimedia presentations based on modern software tools and organizing lessons using them, and organizing independent education and assessment systems based on digital technologies in the teaching of "Information Technologies in Education" in higher education institutions today.

Kalit so‘zlar: raqamli texnologiya, elektron qo‘llanma, gipermatn, ovoz, grafika, video, test, multimedia, animasiya, imitasion model, umumiy o‘rta ta’lim, dasturiy vosita.

Key words: digital technology, electronic manual, hypertext, sound, graphics, video, test, multimedia, animation, simulation model, general secondary education, software tool.

Oliy ta’lim muassasalarida “Ta’limda axborot texnologiyalari” fanidan dars beradigan o‘qituvchilar dasturiy vositalar asosida tashkil etilgan dars jarayonida elektron doskadan va video proyektordan foydalanishi lozim, chunki bunday holda u bir vaqtning o‘zida sinf xonadagi barcha talabalar bilan ishlash imkoniyatiga ega bo‘ladi. Amaliyot va olib borilgan tajriba-sinov ishlari dasturiy vositaning ta’lim jarayonidagi samaradorligini tasdiqlagan. Dasturiy vositadan foydalanib ta’lim jarayonining samaradorligini oshirish bilan birga, u o‘quv jarayoniga ijobiy ta’sir etishi mumkin.

Ma’lumki, oliy ta’lim muassasalarida “Ta’limda axborot texnologiyalari” fanini o‘qitishda dasturiy vositalar asosida elektron taqdimotlar yaratish va ulardan foydalanish talabalar uchun fanni o‘zlashtirishga katta yordam beradi. Yaratilgan yangi elektron taqdimot imkoniyatlarini o‘rgangan talabalarda boshqalar uchun ham foydali bo‘lgan bilimlari aks etgan yangi loyihalarni yaratish xoxishi paydo bo‘ladi. Bunday holda o‘qituvchi talabalarga “elektron taqdimot”ni yaratishni taklif qilishi mumkin. Bu albatta elektron taqdimot yaratishdagi ilk qadam. Bu loyihani yaratishni amalga oshirish uchun turli dasturlar to‘plami bilan ishlashga to‘g‘ri keladi. Talabalar tasvirni qayta ishlash, nutq va musiqani yozib olish, animasiyali effektlardan foydalana olish kabilarni bajara olishlari kerak. Ular uchun axborotni topish va tanlash usullari, ularni tartiblash muhimdir. Ularga mutaxassis va fan o‘qituvchisi ko‘mak beradi. Natijada dasturlardan foydalanish imkoniyati yaratiladi. Fan o‘qituvchisiga esa talaba bilan ishlashning bu shakli uning mehnati o‘sib kelayotgan yosh avlodga

juda zarur ekanligi haqida ishonch beradi.

Oliy ta'lim muassasalarida pedagogik jarayon kechishining muhim shartlaridan biri darslarda zamonaviy dasturiy vositalardan foydalanish hisoblanadi. Talabalarning bilish faoliyatini faollashtirish uchun mo'ljallangan ana shunday o'qitish texnologiyalaridan biri bu multimediali elektron taqdimotlardir.

Oliy ta'lim muassasalarida ta'limni axborotlashtirish sharoitida "Ta'limda axborot texnologiyalari" fanini o'qitishning asosiy maqsadi axborot va kommunikasiya texnologiyalaridan amaliy foydalanish ko'nikma va malakalarini, axborotni kompyuterda qayta ishlash usullarini, ijodiy anglash va mantiqiy fikrlash ko'nikmasini shakllantirish uchun o'quvchilarga shart-sharoit yaratish, ularning bilish faoliyatini rivojlantirishdan iborat.

Bugungi kunda Oliy ta'lim muassasalarida "Ta'limda axborot texnologiyalari" fanini o'qitish bo'yicha asosiy muammolardan biri - bu talabalarning axborot texnologiyalarini o'rganishga bo'lgan qiziqishini faollashtirishdan iboratdir. "Ta'limda axborot texnologiyalari" darslarida talabalarning bilish faoliyatini faollashtirish bu eng avvalo o'quv materialini multimediali va interaktiv ko'rinishda taqdim etishdir. Bunday o'quv materialini quyidagi ko'rinishlardan biri orqali taqdim etilishi mumkin:

- taqdimot (o'quv materialini namoyish etish, o'quvchilarga o'quv materialining eng muhimlarini mustaqil o'rganishni taqdim etish);
- kompyuterli o'yin;
- o'quv materialining grafik namoyishi
- video va multiplikasion filmlar.

"Ta'limda axborot texnologiyalari" darslarida o'quvchilar faoliyatining amaliy yo'nalishi ustivor hisoblanadi. "O'qitish-o'qish" jarayonida o'qituvchi va talabaning o'zaro ta'sirlashuvi ro'y beradi. Bu jarayonda o'qituvchi talabaning ko'z o'ngida hamma narsani biladigan shaxs sifatida gavdalanadi. Ammo, bilish jarayoni va kashfiyot ta'lim berish doirasida qoladi. Chunki, o'qituvchining xoxishiga bog'liq bo'lmagan holda bilimlarni uzatish jarayonida talabaning ishonchi, motivatsiyasi, hayotiy konsepsiyasi ishtirok etadi.

Mamlakatimizda ta'lim sifatini oshirish, ish beruvchilar hamda ta'lim bozori subyektlarini bir maqsadda birlashtirish, pirovard natijada raqobatbardosh kadrlar tayyorlash – bugungi kunning dolzarb vazifalaridandir. Qachonki, ishlab chiqarish hamda ta'lim-tarbiya jarayoniga jalb etilayotgan mutaxassislariga berilayotgan bilim har ikki tomon manfaatlarini hisobga olmas ekan, sifat haqida so'z yuritmasa ham bo'ladi. Masalan, Oliy ta'lim muassasalarida "Ta'limda axborot texnologiyalari" fanini o'qitilishiga to'xtalsak. Hozirgi kunda Oliy ta'lim muassasalarida I bosqichida bu fan o'qitiladi. Texnika va texnologiyalar soat sayin o'zgarib, yangilanib, takomillashib bormoqda. Barchasini birdan qamrab olish mushkuldir. Lekin "Ta'limda axborot texnologiyalari" fanini o'qitishda ham multimediali elektron qo'llanmalarni qo'llash orqali ijobiy natija olish mumkin.

Bizning nazarimizda bugungi kunda Oliy ta'lim muassasalarida "Ta'limda axborot texnologiyalari" fanini o'qitishda zamonaviy dasturiy vositalar asosida taqdimotlar yaratish va ulardan foydalanib dars jarayonini tashkil qilish uning samaradorligiga erishish mumkin. Bu degan so'z "Ta'limda axborot texnologiyalari" faninig har bir mavzulari bo'yicha dasturiy vositalar asosida multimediali (ovoz, grafika, video, test va imitasion modellar) ko'rinishdagi taqdimotlar yaratish zarur. Masalan bu fandagi mavzular bo'yicha multimediali taqdimotlar yaratish va ular yordamida dars jarayonini tashkil qilish lozim.

Yuqoridagilarni hisobga olgan holda Oliy ta'lim muassasalarida "Ta'limda axborot texnologiyalari" fani boyicha mustaqil ishlarni Moodle va Hemis platformalarida topshiriqlarni joylashtirib, uni talabalar tomonidan mustaqil onlayn shu platformalarga kirib topshirishlari, yoki oraliq nazorat va yakuniy nazorat topshiriqlarini ham shu platformalarda test shaklida topshirishi tizimdagi inson omilini kamaytirib talabalarning xolisona baholanishini taminlaydi. Bunday jarayonni OTM dagi barcha fanlar uchun ham qo'llash yaxshi samara bermay qolmaydi. Natijada talabalarning fanlarni o'qib uzlashtirishlari uchun qiziqish uyg'otadi.

Xulosa qilib aytganda bugungi kunda Oliy ta'lim muassasalarida "Ta'limda axborot texnologiyalari" fanini va boshqa shu kabi fanlarni o'qitishda zamonaviy dasturiy vositalar asosida multimediali taqdimotlar yaratish va ulardan foydalanib dars mashg'ulotlarini tashkil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Asfandiyorovich F. N. et al. BASICS OF PROGRAMMING FROM THE TEXTBOOK OF INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGIES CHAPTER PYTHON PROGRAMMING LANGUAGE METHODOLOGY OF MULTIMEDIA //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – T. 10. – №. 1. – C. 778-781.
2. Xasanovich, Prof L. M., et al. "Development of Computer Simulation Model Develops Creative Thinking of the Student." *JournalNX*, vol. 7, no. 03, 2021, pp. 167-171.
3. Asfandiyorovich F. N. Teaching the Subject of Repetitive Algorithms Based on Multimedia Electronic Manuals //Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching. – 2023. – T. 16. – C. 42-45.
4. Fayziyev Nozim Asfandiyorovich. (2022). TARMOQLANUVCHI ALGORITMLAR MAVZUSINI DOIR KOMPYUTER IMITASIION MODELI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH. *RESEARCH AND EDUCATION*, 1(2), 273–278.
5. Fayziyev, N. (2023). UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA "INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI" FANINI MULTIMEDIALI ELEKTRON QO'LLANMA ASOSIDA O'QITISH SAMARADORLIGINI ANIQLASH. *International Scientific and Practical Conference on Algorithms and Current Problems of Programming*, 1(01). Retrieved from <http://ojs.qarshidu.uz/index.php/con/article/view/175>
6. Fayziyev Nozim Asfandiyorovich, & Toxirqulov Zufar Jurabek o'g'li. (2023). Registering and Creating Presentations on prezi.com. *World of Semantics: Journal of Philosophy and Linguistics*, 1(1), 66–71. Retrieved from <http://wos.semanticjournals.org/index.php/JPL/article/view/11>
7. Nozim Asfandiyorovich, F., & Ramziddin Toshpo'latovich, R. (2023). IMPROVING THE TEACHING OF THE SUBJECT "COMPUTER TOOLS IN LINGUISTIC RESEARCH" BASED ON SOFTWARE TOOLS. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 1(10), 674–676. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/STEM/article/view/2295>
8. Fayziyev Nozim Asfandiyorovich. (2023). UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABLARIDA "INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI" FANINI TAKOMILLASHTIRILGAN METODIKA ASOSIDA O'QITISHNI

TAKOMILLASHTIRISH. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 3(5), 198–200.
Retrieved from <https://mjstjournal.com/index.php/mjst/article/view/515>

9. Fayziyev Nozim Asfandiyorovich. (2023). TEACHING THE SUBJECTS OF "INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGY" ON THE BASIS OF MULTIMEDIA. *Information Horizons: American Journal of Library and Information Science Innovation* (2993-2777), 1(10), 135–137. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJLISI/article/view/2300>